

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 1C0253

EDUCATION SCIENCES

Received: August 2010
Accepted: October 2010
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

Hasan Bağcı
Mehmet Akif Ersoy University
hbagcı26@hotmail.com
Burdur-Turkey

İLKÖĞRETİM II. KADEME ÖĞRENCİLERİNİN OKUMAYA YÖNELİK TUTUMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET

Sözcüklerin duyu organları yoluyla algılanıp anlamlandırılması, kavranması ve yorumlanmasına dayanan zihinsel bir etkinlik olan okumanın bireyin gelişmesinde önemli bir etkisi vardır. İlköğretim II. Kademe ise bu becerinin alışkanlığa dönüştürülmesinde kritik bir dönemdir. Yaşam boyu önemini koruyan okumaya yönelik ilköğretim II. kademe öğrencilerin tutumlarının hangi değişkenlere göre farklılaşabildiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu yüzden bu çalışmanın amacı ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemektir. Araştırmanın veri toplama aracı olarak Likert Tipi Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencileri okumaya yönelik tutumlarında cinsiyet, akademik başarı, Türkçe dersini sevme, herhangi bir kütüphaneye üye olma, kitap okumayı sevme sıklığı ile okuma alışkanlığı kazandığına inanma durumlarına göre anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Türkçe Öğretimi, Okuma, Okuma Alışkanlığı, Tutum, Öğrenci

ASSESSMENT OF ATTITUDE OF SECONDARY EDUCATION STUDENTS TOWARDS READING

ABSTRACT

Reading, a mental exercise based on words made sense of and interpreted and sensed by sensory organs has a key role on individual development. The period of Secondary Education is a critical time for students to converse these skills into convention. It should be determined that according to what variables the attitudes of secondary education students towards reading, which protects its importance lifelong, can differ. Therefore, the aim of this study is to find out whether the attitudes of Secondary Education Students show difference according to different variables or not. As a means of data gathering tool, likert-type attitude scale was used. According to the results of the study, it was found out that the attitudes of students towards reading shows meaningful differences according to gender, academic success, loving Turkish courses, being a member of a library and loving reading books.

Keywords: Turkish Teaching, Reading, Reading habit, Attitude, Student

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Dil öğretimi bütün dünyada olduğu gibi bizde de dört temel becerinin (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) geliştirilmesine yönelik olarak yapılmaktadır. Örgün eğitimle beraber bu beceriler sürdürülen planlı ve programlı etkinliklerle geliştirilmeye çalışılır.

Her dil becerisi gibi okuma da yapılacak sürekli etkinliklerle birey için bir alışkanlığa dönüşecek ve yetişkinliği de kapsayan bir dönemde kişide hayat boyu gerekli olan bir ihtiyaç olma fikrini geliştirecektir.

Eksikliği günümüzde de hissedilen ve sıklıkla dile getirilen okuma becerisi ile ilgili birçok tanım yapılmıştır. Dil eğitimi ve öğretimi üzerine çalışan bazı araştırmacı ve akademisyenlere göre okuma, bir yazının harflerini, sözcüklerini tanımak ve bunların anlamlarını kavramak (Göğüş, 1978: 60), bireyin anlama ve bilgi edinme yollarından birisi (Özbay, 2006: 1), ön bilgilerin kullanıldığı, yazar ve okuyucu arasındaki etkili iletişime dayalı, uygun bir yöntem ve amaç doğrultusunda, düzenli bir ortamda gerçekleştirilen anlam kurma süreci (Akyol, 2005:1), insanların kendi aralarında kararlaştırdıkları özel sembollerin duyu organları yoluyla algılanıp beyin tarafından yorumlanarak değerlendirilmesi işlemi (Yalçın, 2002: 47), bilimsel davranışlarla psikomotor becerilerin ortak çalışmasıyla, yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliği (Demirel, 1999: 59), sözcükleri, cümleleri oradan da paragraf ve metni görmek ve seslendirmek eyleminin ötesinde, düşünsel bir çabayı, anlamlandırmayı gerektiren bir düşünme süreci (Sever, 2004: 14) olarak tanımlanmıştır.

"Göz yoluyla algılanan işaret ve sembollerin beyin tarafından değerlendirilmesi ve anlamlandırılması süreci." (Özbay, 2007: 4) şeklinde de tanımlanan okumanın bir alışkanlık hâline gelmesi eğitimin temel hedefleri arasındadır. Çünkü okuma alışkanlığı diğer dil alanlarındaki başarının da anahtarıdır. İyi konuşmak ve yazmak için önce iyi bir okur olmak gerekir. Gelişmiş toplumlarda bilgi tüketimi, gelişmişlik için bir gösterge olmanın yanında gelişmenin dinamiği olarak da kabul edilir (Yılmaz, 1998: 244). Toplumsal gelişme için bilgi tüketimini artırmanın ve yenilikleri takip etmenin en sağlıklı yolu toplumu oluşturan fertlere düzenli ve sürekli okuma alışkanlığı kazandırmaktır.

Bireyin bilgi edinmeye olan ihtiyacının giderilmesi, bu bilgileri eleştirel, yaratıcı ve etkin bir düşünce konumuna ulaştırabilmesi, duyu ve düşünce ufkunun genişletilmesi ve sonuç olarak toplumda "demokratik kültür bilincinin" oluşması için okuma eğitimi bir zorunluluktur (Sever, 2004). Bu zorunluluğu önemli kılan diğer bir husus da eğitimcilerin gelecek için öngördüğü eğitim modeli olan "yaşam boyu öğrenme" modelidir. Bilgi birikiminin hızla arttığı, bilim ve teknolojinin insan hayatında sürekli değişimleri zorunlu kıldığı günümüz dünyasında, insanın hem mesleki hem de sosyal hayatında sürekli bir eğitime ihtiyaç duyduğu görülmektedir. Örgün eğitimden sonra iş ve kariyer gelişiminde, özellikle değişime ayak uydurmak için eğitim bir zorunluluk hâlini almıştır. (Evcilioğlu, 1995: 42; Gallik, 1999: 480). Bu nedenle bireyler okul hayatını takip eden yıllarda kendilerini ihtiyaç duydukları alanlarda geliştirmek, eğitmek zorundadır. Okuma alışkanlığı bu eğitimin en önemli parçasıdır.

Öğrencilerin okuma düzeyleri ile okuma alışkanlığı üzerine bugüne kadar eğitimin hemen her kademesinde çeşitli çalışmalar yapılmış, onların okumama sebepleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmaların tamamına yakınında tespit edilen okumama sebepleri şu şekilde sıralanabilir: Öğrencilerin aile geçmişine bağlı olarak okuma alışkanlığı geliştirememesi, zaman azlığı, öğrencilerin ilgilerine hitap eden kitapların ulaşabilecekleri yerlerde olmayışı, kitap okumanın değerinin bilinmeyişi, evde uygun okuma ortamının olmaması, sınıfların aşırı kalabalık olması, iyi birer okuyucu olması muhtemel öğrencilerin bu açıdan desteklenip geliştirilmemesi, okumanın eğlendirici olmayışı, bilgisayar ya da oyun oynamanın, televizyon ya da film izlemenin daha cazip oluşu vb. (Dunlap, 1933: 449; Creel, 2007: 47).

Eğitimde verimliliği arttırmak için bireyin gelişiminde önemli bir yer tutan tutumlara yönelik incelemelerin sayısı da her geçen gün artmaktadır. Tutum kavramının araştırmacılar tarafından farklı tanımları yapılagelmiştir. Tutumlar, diğer psikolojik değişkenlerde görüldüğü gibi doğrudan gözlemlenemeyen gizli ve kuramsal değişkenlerdir. Tutumların varlıkları ve boyutları ancak etkiledikleri davranışlar gözlemlenerek anlaşılabilir. Bu nedenle tutumlar ile davranışlar arasında paralel bir ilişkiden söz etmek mümkündür (İnceoğlu, 2004: 151).

Ballachey (1962:177) tutumun, herhangi bir sosyal varlığa karşı olumlu ya da olumsuz değerlendirmeler ve duygularla bu varlığın lehinde ya da aleyhindeki yönelimlerden oluştuğunu belirtmektedir. Smith'e (1968: 453) göre tutum, bir bireye atfedilen ve onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli biçimde oluşturan bir eğilimdir.

Tutumların ölçülebilmesi için, tutumun varlığının araştırılması, bilinmesi ve bireyin davranışlarının gözlenmesi gerekmektedir. Davranışın gerisinde bulunan zihinsel bir hazırlık olan tutum doğrudan değil dolaylı yoldan yani bireyin tutum maddelerine verdiği cevaplara bakılarak ölçülebilir (Silah, 2000).

Bu yüzden okumaya yönelik tutumların ölçülmesi de eğitimde performansın yükseltilmesi açısından önemlidir. Yapılan işteki başarıyı birinci derecede etkileyen motivasyonun temel taşı tutumlar oluşturur. Motivasyon hem okuma becerisinin geliştirilmesinde hem de okumanın bir alışkanlık hâline gelmesinde önemli bir faktördür. İdeal okuyucunun özelliklerinden birisi "okumaya karşı motive olmuş" olmasıdır. İdeal okuyucuda bulunması gereken motivasyon türü ise dış etkilerle sağlanan motivasyon değil, kişinin içinden gelen isteklerle oluşan iç motivasyondur. (Applegate ve Applegate, 2004: 554). Ancak böyle bir motivasyon ile okuma etkinliği sürekli ve düzenli bir şekilde alışkanlık hâline gelerek devam eder. Kişinin okumaya karşı içten gelerek motive olmasını sağlayan faktörler ise okumaya yönelik tutumları, ilgileri ve meraklarıdır.

Turner ve Paris (1995; aktaran: Başaran ve Ateş, 2009) okumaya ilişkin tutumu, okumanın niteliğini ve niceliğini etkileyen, bireyin okumaya ilişkin geliştirdiği hisleri olarak tanımlamaktadır. Okumaya yönelik olumlu tutum geliştiren çocuklar okumaya isteklidirler, okumaktan zevk alırlar ve kazanmış oldukları okuma alışkanlığını yaşam boyu sürdürebilirler. Diğer yandan olumsuz tutuma sahip çocuklar sadece zorunlu olduklarında okurlar, okumaktan kaçınırlar ve bazen de okumayarak tepki ortaya koyabilirler (Calkins, 2001; Lazarus ve Callahan, 2000; Stonavich, 2000; Aktaran: Başaran ve Ateş 2009).

Bu yüzden okuma alışkanlığı kazandırmadaki en etkili unsurlar arasında okumayı zevkli hale getirerek sevdirmek ile okumaya ilişkin olumlu tutum geliştirmek olduğu söylenebilir.

Yapılan çalışmalar gösteriyor ki çocuklara kitap okuma düşüncesini aşılama en büyük etkiyi yapan %70,7'lik bir oranla öğretmenlerdir. Aynı şekilde öğrencilere ilk kitaplarını veren %33,0 oranıyla sınıf öğretmenleridir. (Tosunoğlu, 2002: 556-558). Öğretmenin model olduğu ve kendi tutumlarını paylaştığı sınıflarda okuyan öğrencilerin okumaya karşı olumlu tutum geliştirme ihtimali daha yüksektir (Grambell, 1996: 20-21; Dreher 2003: 338). Fakat öğretmenin kendisinde olmayan bir alışkanlık ve tutumu öğrencilerine aktarabileceğini düşünmek de hata olacaktır (Applegate, Applegate, 2004: 555).

İlköğretim ikinci kademe okumaya yönelik olumlu tutum ile okuma alışkanlığı kazanmada kritik bir dönemdir. İlköğretim 8. sınıf öğrencileri üzerine yapılan bir araştırmada (Balıcı, 2009) öğrencilerin %81.3'lük oranının okuma alışkanlığına ilişkin "yüksek" düzeyde olumlu tutuma sahip olduğu belirlenmiştir. Bu sonuç sevindiricidir. Fakat aynı araştırmaya göre öğrencilerin büyük çoğunluğu boş zamanlarını öncelikle televizyon izleyerek ve radyo dinleyerek geçirirken okumaya bir haftada ayırdıkları süre "1-2 saat" aralığındadır. Benzer bir araştırmada da yedinci ve sekizinci sınıf

öğrencilerinde okumada ciddi bir düşüş olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu dönemde ergen öğrencileri desteklemek, özendirmek ve cesaretlendirmek gerekmektedir (Mc Coy vd., 1991).

Kendisi iyi birer okuyucu olan öğretmenlerin öğrencilerin okuma alışkanlığını geliştirecek sınıf içi etkinlikleri düzenlemekte daha etkin olduğu görülmektedir (Jamie, Wigfield ve McCann, 2003: 360-361). Ancak bütün öğretmenlerin bu konuya yeterli önemi verdiği söylenemez. Özellikle popüler kitaplar ile yeni çıkan eserlerin öğretmenler tarafından tanınması ve gerektiğinde öğrencileri teşvik etmek amacıyla kullanılması gerekmektedir. Nitekim Creel (2007: 48) öğrencilerin okul gerekleri dışında boş zamanlarında okudukları kitapların % 80'ine yakınının 2000'li yıllarda basılan kitaplar olduğunu belirtmiştir. Aynı şekilde Hopper (2005: 117) öğrencilerin en çok okudukları kitapları listelemiş ve görüşleri değerlendirilen 98 öğrenciden 63'ünün popüler kitapları (Harry Potter(36), Yüzüklerin Efendisi(27)) okuduğunu tespit etmiştir. Yine benzer çalışmalarda öğrencilerin ilgi duydukları metin türlerinin öncelikle hikâye ve romanlar olduğu belirlenmiştir(Balcı, 2009; Ayyıldız vd.; 2006).

Yapılan literatür taramasında ülkemizde değişik öğretim kademelerindeki öğrencilerin okumaya yönelik tutumları ile okuma alışkanlıklarına yönelik çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir (Dökmen ,1994; Esgin ve Karadağ, 2000; Saracaloğlu ve diğerleri, 2003; Gömleksiz, 2004; Çakıcı, 2007; Yücel, 2005; Ünal, 2006; Kovacıoğlu, 2006; Yalınkılıç, 2007; Özbay ve diğerleri, 2008; Sallabaş, 2008; Balcı, 2009; Temizkan ve Sallabaş, 2009; Başaran ve Ateş, 2009; Yaman ve Süşümlü, 2010; Bozpolat, 2010; Karabay ve Kayıran , 2010).

Bu çalışmalarda daha çok öğrenci ve öğretmen adaylarının okuma alışkanlıkları üzerine yoğunlaşılırken onların okumaya yönelik tutumlarının yeterince incelenmediği görülmektedir. Dökmen (1994) üniversite öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıklarını incelerken Esgin ve Karadağ (2000) üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlıkları ve kütüphane kullanımları üzerinde durmuştur.

Saracaloğlu vd. (2003) öğretmen adaylarının okuma ilgi ve alışkanlıklarını değerlendirip öğrencilerin okudukları metin türleri ile okumama sebeplerini araştırırken Gallik (1999) de üniversite öğrencilerinin boş zamanlarında kitap okuma alışkanlıkları ile akademik başarıları arasında bir ilişki bulunup bulunmadığını görmek amacıyla yaptığı çalışmada öğrencilerin ne tür materyalleri okumayı tercih ettikleri, okudukları kitap türlerini, hangi dönemlerde (okullar açıkken ve tatillerde) ne kadar okuduklarını incelemiştir.

Applegate ve Applegate (2004) öğretmen adaylarının okumaya ayırdıkları zamanı, eğitim hayatlarının farklı dönemlerindeki (ilk öğretim, orta öğretim ve yüksek öğretim) okuma miktarlarını inceleyip değerlendirmiştir.

Gömleksiz (2004b) geliştirdiği bir tutum ölçeğiyle eğitim fakültesi öğrencilerinin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarını ölçerek bunları çeşitli değişkenlere göre değerlendirirken Özbay ve diğerleri (2008) de Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının hangi değişkenlerden etkilendiğini incelemiştir.

Balcı (2009) da ilköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okuma ilgi ve alışkanlıkları ile okuma ilgisi ve okuduğunu anlama düzeyleri arasındaki ilişkileri belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın sonucunda öğrencilerinin okuma alışkanlığına ilişkin tutum düzeylerinin genel olarak "yüksek" seviyede olduğu belirlenmiştir.

Başaran ve Ateş (2009) ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumları ve bu tutumların bazı değişkenlerden ne ölçüde etkilendiğini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmada öğrencilerin büyük çoğunluğunun okumaya ilişkin yüksek seviyede olumlu tutum geliştirdiğini ve bu tutumların cinsiyet ile ikamet edilen yer değişkenlerine göre değiştiğini tespit etmiştir.

Bozpolat (2010) eğitim fakültesi'nde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlıkları ile kitap okumaya ilişkin tutumlarını belirlemeye çalışırken Karabay ve Kayıran (2010) ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ile okumaya ilişkin tutumları arasında ilişki olup olmadığını tespit etmek için yaptığı çalışmada her iki unsur arasında anlamlı düzeyde düşük bir ilişki olduğunu belirlemiştir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının hangi değişkenlerden etkilenmekte olduğunu belirlemektir. Bu amaca ulaşmak için şu sorulara cevap aranacaktır:

- ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları cinsiyete göre değişmekte midir?
- ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları Türkçe dersini sevme durumlarına göre değişmekte midir?
- ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları herhangi bir kütüphaneye üye olup olmama durumlarına göre değişmekte midir?
- ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları okuma alışkanlığı kazandığına inanma durumlarına göre değişmekte midir?
- ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları Türkçe dersi başarı notlarına göre değişmekte midir?
- ilköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları kitap okumayı sevme durumları sıklığına göre değişmekte midir?

Alan yazında yapılan çalışmalara göre hangi seviyede olursa olsun öğrencilerin okumaya ve okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının bazı durumlara göre farklılık gösterdiği ifade edilmektedir. Okuma alışkanlığının kazanıldığı dönem olan ilköğretim II. kademe öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının belirlenmesi ve bu tutumların oluşmasında hangi değişkenlerin etkili olduğunun ortaya çıkarılması alan çalışmaları için bir gerekliliktir. Çalışma, bu gereklilikten hareketle önemlidir.

3. YÖNTEM (METHOD)

3.1. Araştırmanın Modeli (Research Model)

Araştırmanın modeli, olayları, olguları doğal koşulları içerisinde incelemeyi hedefleyen alan araştırmasıdır. Araştırmada ise tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlar. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, bilinmek istenen şeyin gözlenip belirlenebilmesidir (Karasar, 2003: 77).

3.2. Evren ve Örneklem (Population and Sample)

Araştırmanın evreni, 2009-2010 öğretim yılı güz yarıyılında ilköğretim ikinci kademe öğrenim gören 7. ve 8. sınıf öğrencileridir. Araştırmanın örneklemini ise Burdur il merkezindeki ilköğretim okulları 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören toplam 255 öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Sınırlılıklar (Limitations)

Bu araştırma kapsadığı alan ve yararlandığı verilerle ilgili olarak, 2009-2010 öğretim yılı güz yarıyılında Burdur il merkezindeki ilköğretim okulları 7. ve 8. sınıfta öğrenim gören öğrencilerinin (n=255) okumaya yönelik tutumlarının cinsiyete, Türkçe ders notlarına, Türkçe dersini sevme durumlarına, kitap okumayı sevme sıklığına, herhangi bir kütüphaneye üye olma durumlarına, okuma alışkanlığı kazandığına inanma durumlarına göre farklılıkların bulunup bulunmadığını belirlemeye yönelik olmakla sınırlıdır.

3.4. Verilerin Toplanması (Collection of Data)

Araştırmada veri toplama aracı olarak likert tipi tutum ölçeği kullanılmıştır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Özbay ve Uyar (2009) tarafından hazırlanan geçerlilik ve güvenilirlik dereceleri 0.93 olarak belirlenmiş 25 maddelik bir tutum ölçeği araştırmacılardan izin alınarak uygulanmıştır. Adı geçen ölçek 4 alt boyuttan oluşmakta olup bunlar araştırmacılar tarafından serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma şeklinde isimlendirilmiştir.

3.4. Verilerin Analizi (Analysis of Data)

Öğrencilerden elde edilen veriler bilgisayar paket program SPSS 16.00 kullanılarak analiz edilmiştir. Tutum ölçeğindeki her bir madde için verilen cevaplar "tamamen katılıyorum=5", "katılıyorum=4", "kararsızım=3", "katılmıyorum=2", "hiç katılmıyorum=1" şeklinde puanlanmış, veriler girildikten sonra olumsuz maddelerdeki puanlar "tamamen katılıyorum=1", "katılıyorum=2", "kararsızım=3", "katılmıyorum=4", "hiç katılmıyorum=5" olarak değiştirilmiştir.

4. BULGULAR ve TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

4.1. Cinsiyet Değişkenine Yönelik Bulgular (Findings Towards Gender Variable)

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına ilişkin tutumları, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (serbest okuma boyutu [$t_{(252)} = -5.63$; $p < 0.05$], kitap okuma boyutu [$t_{(252)} = -4.93$; $p < 0.05$], genel okuma boyutu [$t_{(252)} = -1.87$; $p < 0.05$], akademik okuma boyutu [$t_{(252)} = -1.45$; $p < 0.05$]).

Tablo 1. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanlarının cinsiyet değişkenine göre -t testi sonuçları
(Table 1. T Test result of elementary 11. school students' attitudes towards reading scores by gender variable)

Boyutlar	Cinsiyet	n	\bar{X}	sd	t	P
Tutum toplam	Erkek	127	89,66	252	-4,94	,000
	Kız	127	99,50			
Serbest Okuma	Erkek	127	25,39	252	-5,63	,000
	Kız	127	29,70			
Kitap Okuma	Erkek	127	24,12	252	-4,97	,000
	Kız	127	28,08			
Genel Okuma	Erkek	127	26,12	252	-1,87	,062
	Kız	127	27,10			
Akademik Okuma	Erkek	127	14,03	252	-1,45	,147
	Kız	127	14,62			

* $p < 0,05$

Tablo 1'de kız öğrencilerin okumaya yönelik serbest okuma ($\bar{X}=29,70$), kitap okuma ($\bar{X}=28,08$), genel okuma ($\bar{X}=27,10$) ve akademik okuma ($\bar{X}=14,62$) alt boyutundaki tutumlarının erkek öğrencilerin aynı boyutlardaki tutumlarına ($\bar{X}=25,39$), ($\bar{X}=24,12$), ($\bar{X}=26,12$), ($\bar{X}=14,03$) göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Yine elde edilen bulgulara göre ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik 4 faktör göz önüne alınarak belirlenen toplam tutumları da cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Tablo 1'den de anlaşılacağı gibi kız öğrencilerin okumaya yönelik toplam

tutumlarının ($\bar{X}=99,50$) erkek öğrencilerin toplam tutumlarına ($\bar{X}=89,66$) oranla da daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Bu verilerden hareketle kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu ifade edilebilir.

Elde edilen bu bulgu, ilköğretim öğrencileri üzerinde yapılan birçok araştırmanın (Black ve Young, 2005; Kush ve Watkins, 1996: 315; Sainsbury, 2004, Sallabaş; 2008, Balcı; 2009, Başaran ve Ateş; 2009, Çakıcı; 2005) sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Yine araştırmanın bulguları, öğretmen adayları ile üniversite öğrencileri üzerine yapılmış olan çalışmaların (Gömleksiz; 2004, Özbay ve diğerleri; 2008, Yalınkılıç; 2007, Bozpolat; 2010) sonuçlarını da desteklemektedir.

Bu araştırmanın bulguları da dahil olmak üzere hedef kitlesi ne olursa olsun yapılan bütün çalışmalarda erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre okumaya ilişkin olumlu tutum geliştiremedikleri belirlenmiştir. Bu olumsuz tutumun sebeplerinin dikkatle incelenmesi ve gerekli önlemlerin alınması gerekir. Bu bulguya dayanarak kızların erkeklere göre okumaya ve okuma alışkanlığına daha olumlu yaklaştığı ifade edilebilir.

4.2. Türkçe Dersini Sevme Değişkenine Yönelik Bulgular (Results for the Love Variable of Turkish lessons)

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına ilişkin tutumları, Türkçe dersini sevme değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (serbest okuma boyutu [$t_{(251)}= 6.13$; $p<0.05$], kitap okuma boyutu [$t_{(251)}= 5.31$; $p<0.05$], genel okuma boyutu [$t_{(251)}= 5.12$; $p<0.05$], akademik okuma boyutu [$t_{(251)}= 4.30$; $p<0.05$]).

Tablo 2'de ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinden Türkçe dersini sevenlerin okumaya yönelik serbest okuma ($\bar{X}=28,38$), kitap okuma ($\bar{X}=26,86$), genel okuma ($\bar{X}=27,08$) ve akademik okuma ($\bar{X}=14,61$) boyutundaki tutumlarının Türkçe dersini sevmeyen öğrencilerin aynı boyuttaki tutumlarına ($\bar{X}=20,68$), ($\bar{X}=19,88$), ($\bar{X}=22,84$), ($\bar{X}=11,76$) göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik dört boyut göz önüne alınarak belirlenen toplam tutumları Türkçe dersini sevip sevmeme durumlarına göre de anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 2. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanlarının türkçe dersini sevme değişkenine göre -t testi sonuçları

(Table 2. T test result of elementary II. school students` attitudes towards reading scores according to the variable of love of turkish course)

Boyutlar	sevme	n	\bar{X}	sd	t	P
Tutum toplam	Evet	228	96,93	251	6,88	,000
	Hayır	25	75,16			
Serbest Okuma	Evet	228	28,38	251	6,13	,000
	Hayır	25	20,68			
Kitap Okuma	Evet	228	26,86	251	5,31	,000
	Hayır	25	19,88			
Genel Okuma	Evet	228	27,08	251	5,12	,000
	Hayır	25	22,84			
Akademik Okuma	Evet	228	14,61	251	4,30	,000
	Hayır	25	11,76			

* $p<0,05$

Tablo 2’den de anlaşılacağı gibi Türkçe dersini seven öğrencilerin okumaya yönelik toplam tutumlarının ($\bar{X}=96,93$) Türkçe dersini sevmeyen öğrencilerin tutumlarına ($\bar{X}=75,16$) oranla daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Okumaya yönelik olumlu tutumların gelişmesinde tutum objesine karşı sevgi faktörünün önemli bir etki oluşturması beklenir. Okuma ile beraber okuma-anlama etkinlikleri her kademede olduğu gibi ilköğretim ikinci kademede de en çok Türkçe derslerinde yapılmaktadır (MEB, 2005).

Türkçe dersinin kazanımları içerisinde dil öğretiminin dört temel becerisinden birisi olan okuma becerisinin geliştirilmesine yönelik ders saatleri ile kazanım cümleleri Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda önemli bir alanı kapsamaktadır. Bu yüzden Türkçe dersini seven ve bu dersin etkinliklerine istekli olarak katılan öğrencilerin okumaya yönelik olumlu tutum sergilemesi beklenen bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırmanın bulguları bu beklentileri de desteklemektedir.

Daha önce yapılan çalışmaların sonuçlarında da işaret edildiği gibi kitap okumayı sevme okumaya ve okuma alışkanlığına yönelik tutumları olumlu etkilemektedir (Gömleksiz; 2004, Özbay ve diğerleri; 2008, Yalınkılıç; 2007, Bozpolat; 2010). Bu yüzden Türkçe derslerinde öğrencilerin kitap okumaya istekli ve bu etkinlikleri sever duruma getirilmesi, dersi sevmelerine paralel olarak okumaya yönelik tutumlarının da olumlu yönde gelişmesine yardımcı olacaktır.

4.3. Herhangi Bir Kütüphaneye Üye Olup Olmama Durumuna Yönelik

Bulgular (Results Towards whether or Not Being a Member of any Library)

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına ilişkin tutumları, herhangi bir kütüphaneye üye olup olmama durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (serbest okuma boyutu [$t_{(251)}= 3.71$; $p<0.05$], kitap okuma boyutu [$t_{(251)}= 3.20$; $p<0.05$], genel okuma boyutu [$t_{(251)}= 2.79$; $p<0.05$], akademik okuma boyutu [$t_{(251)}= 2.06$; $p<0.05$]).

Tablo 3. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanlarının herhangi bir kütüphaneye üye olma değişkenine göre -t testi sonuçları

(Table 3. T test result of elementary II. school students` attitudes towards reading scores by any arguments to the library becoming a member)

Boyutlar	Kütüphane	n	\bar{X}	sd	t	P
Tutum toplam	Evet	153	97,92	251	3,89	,000
	Hayır	100	89,97			
Serbest Okuma	Evet	153	28,79	251	3,71	,000
	Hayır	100	25,82			
Kitap Okuma	Evet	153	27,22	251	3,21	,002
	Hayır	100	24,56			
Genel Okuma	Evet	153	27,24	251	2,79	,006
	Hayır	100	25,78			
Akademik Okuma	Evet	153	14,67	251	2,06	,040
	Hayır	100	13,81			

Tablo 3’te ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinden herhangi bir kütüphaneye üye olanların okumaya yönelik serbest okuma ($\bar{X}=28,79$), kitap okuma ($\bar{X}=27,22$), genel okuma ($\bar{X}=27,24$) ve akademik okuma ($\bar{X}=14,67$) alt boyutundaki tutumlarının herhangi bir kütüphaneye üye olmayanların aynı alt boyutlardaki tutumlarına ($\bar{X}=89,97$), ($\bar{X}=24,56$), ($\bar{X}=25,78$), ($\bar{X}=13,81$) göre daha olumlu olduğu görülmektedir.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik bütün boyutları göz önüne alınarak belirlenen toplam tutumları herhangi bir kütüphaneye üye olup olmama durumlarına göre de anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 3'ten de anlaşılacağı gibi herhangi bir kütüphaneye üye olanların okumaya yönelik toplam tutumları ($\bar{X}=97,92$) herhangi bir kütüphaneye üye olmayan öğrencilerin toplam tutumlarına ($\bar{X}=89,97$) oranla daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Sınıf, okul ve halk kütüphaneleri öğrencilerin kitaplara veya diğer yayınlara rahatlıkla ulaşabilecekleri yerlerdir. Buralara öğrenciler genellikle kendilerine verilen ödevleri yapmaya yönelik materyal toplayabilmek için gitmektedirler. Bu görüşü Balcı'nın (2009) da yaptığı çalışmanın sonuçları desteklemektedir. Adı geçen araştırmadan elde edilen bulgulara göre kütüphaneler araştırmaya katılanların %58.9' u tarafından ödev yapma amacıyla, %25.4'ü tarafından kitap, dergi ve gazete okuma amacıyla kullanılırken ödünç kitap almak için kütüphaneye gidenlerin oranı ise sadece %15.7' dir. Kütüphaneleri okuma materyallerine ulaşmak için kullanan öğrencilerin bütün öğrenciler içindeki oranı ise % 20.7'dir. Yapılan araştırmalardan da anlaşılacağı gibi öğrencilerin kütüphanelere okumak amacıyla gitme oranları çok düşüktür.

Araştırmanın sonuçları kütüphaneye gidenlerin ve üye olanların okumaya yönelik olumlu tutum sergileyeceği beklentisini desteklemektedir. Bu yüzden bilhassa başta Türkçe öğretmenleri olmak üzere diğer branş öğretmenleriyle sınıf öğretmenleri öğrencileri okuma materyallerinin yoğun olarak bulunduğu kütüphanelere yönlmesi onların okumaya yönelik tutumlarının olumlu gelişmesine daha yararlı olacaktır.

4.4. Kitap Okuma Alışkanlığını Kazanma Değişkenine Yönelik Bulgular (Findings Towards Gaining The Ready Habits Variable)

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına ilişkin tutumları, okuma alışkanlığını kazanıp kazanmama durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (serbest okuma boyutu [$t_{(252)}= 6,59; p<0.05$], kitap okuma boyutu [$t_{(252)}= 6,18; p<0.05$], genel okuma boyutu [$t_{(252)}= 3,26; p<0.05$], akademik okuma boyutu [$t_{(252)}= 2,44; p<0.05$]).

Tablo 4. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanlarının kitap okuma alışkanlığını kazanma değişkenine göre -t testi sonuçları

(Table 4. T test result of elementary II. school students' attitudes towards reading scores according to gaining the ready habits variable)

Boyutlar	Okuma Alışkanlığı	n	\bar{X}	sd	T	P
Tutum toplam	Evet	184	98,41	252	6,42	,000
	Hayır	70	84,51			
Serbest Okuma	Evet	184	29,07	252	6,59	,000
	Hayır	70	23,54			
Kitap Okuma	Evet	184	27,58	252	6,18	,000
	Hayır	70	22,20			
Genel Okuma	Evet	184	27,13	252	3,26	,001
	Hayır	70	25,24			
Akademik Okuma	Evet	184	14,63	252	2,44	,015
	Hayır	70	13,53			

Tablo 4'te okuma alışkanlığını kazandığını düşünen öğrencilerin okumaya yönelik serbest okuma ($\bar{X}=29,07$), kitap okuma ($\bar{X}=27,58$), genel

okuma ($\bar{X}=27,13$), akademik okuma ($\bar{X}=14,63$) boyutundaki tutumlarının okuma alışkanlığını kazanamadığını düşünen öğrencilerin aynı alt boyutlardaki tutumlarına ($\bar{X}=23,54$), ($\bar{X}=22,20$), ($\bar{X}=25,24$), ($\bar{X}=13,53$) göre daha olumlu olduğu anlaşılmaktadır.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik bütün boyutları göz önüne alınarak belirlenen toplam tutumları da okuma alışkanlığını kazanıp kazanamadıklarına göre anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Tablo 4'ten de anlaşılacağı gibi okuma alışkanlığını kazandığını düşünen öğrencilerin okumaya yönelik toplam tutumları ($\bar{X}=98,41$), okuma alışkanlığını kazanamadığını düşünen öğrencilerin toplam tutumlarına ($\bar{X}=84,51$) göre daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Bu verilerden hareketle okuma alışkanlığını kazandığını düşünen öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının okuma alışkanlığını kazanamadığını düşünen öğrencilere göre daha fazla gelişmiş olduğu ifade edilebilir.

4.5. Türkçe Dersi Başarı Notuna Yönelik Bulgular

(Results Towards Success Score of Turkish Lesson)

Yapılan analiz sonuçları, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma ve akademik okuma boyutlarına ilişkin tutumları, ile toplam tutumları arasında Türkçe dersi notu bakımından anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($p>0.05$).

Tablo 5. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanlarının türkçe ders başarı notuna göre ANOVA sonuçları

(Table 5. Anova results of elementary II. school students' attitude scores towards reading according to success score of turkish lesson notes)

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	P	Anlamlı Fark	Betimsel Değerler
Tutum Toplam	Gruplararası	1749,76	4	437,44	1,60	,176		
	Gruplariçi	68515,91	250	274,06				
	Toplam	70265,67	254					
Serbest Okuma	Gruplararası	310,85	4	77,71	1,88	,114		
	Gruplariçi	10314,85	250	41,26				
	Toplam	10625,70	254					
Kitap Okuma	Gruplararası	172,21	4	43,05	,97	,423		
	Gruplariçi	11054,79	250	44,22				
	Toplam	11226,99	254					
Genel Okuma	Gruplararası	170,95	4	42,74	2,46	,046	2- 4,5	
	Gruplariçi	4336,82	250	17,35				2=23,00
	Toplam	4507,77	254					4=26,75 5=26,92
Akademik okuma	Gruplararası	46,50	4	11,62	1,11	,353		
	Gruplariçi	2620,77	250	10,48				
	Toplam	2667,27	254					

Fakat yine analiz sonuçları, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik genel okuma tutumları arasında Türkçe ders notu bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(4-250)}=2.464$; $p<0.05$]. Başka bir anlatımla, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik genel okuma boyutundaki tutumları, Türkçe ders notuna bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Türkçe ders notu arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, ders notu 2 ($\bar{X}=23.00$) olan öğrencilerin tutumlarının 4 ($\bar{X}=26.75$) ve 5 ($\bar{X}=26.92$) olan öğrencilerden daha olumsuz olduğu belirlenmiştir.

Diğer bir ifadeyle Türkçe ders notu 4 ve 5 olan öğrencilerin okumaya yönelik genel okuma boyutundaki tutumlarının 2 olan öğrencilere göre daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Bu bulgu daha önce yapılmış benzer çalışmaların sonuçlarıyla da örtüşmektedir. Karabay ve Kayıran (2010) da yaptıkları bir araştırmada başarılı okuyucuların okumaya ilişkin tutumlarının daha olumlu; olumlu tutuma sahip olanların da daha başarılı okuyucular oldukları sonucuna ulaşmışlardır. Yine Başaran ve Ateş'in (2009) da yaptığı benzer bir çalışmanın sonuçlarına göre öğrencilerin okumaya ilişkin geliştirdikleri olumlu tutumla onların Türkçe dersi akademik başarıları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Tutumlar, davranışların gerisinde yatan yönlendirici güç olarak nitelendirilebilir. Okumaya yönelik tutumların da olumlu olması okuduğunu anlama başarısını etkileyebileceği gibi buna bağlı olarak da akademik başarının yükselmesine de yardımcı olabilir. Bu yüzden öğrencilerin okumaya yönelik varsa olumsuz tutumlarının giderilmesi için Türkçe öğretmenleri ile sınıf öğretmenlerine büyük sorumluluklar düşmektedir.

4.6. Kitap Okumayı Sevme Durumuna Yönelik Bulgular (Findings towards loving To Read Books)

Yapılan analiz sonuçları, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları arasında kitap okumayı sevme durumları bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(2-252)}=65.713$; $p<0.05$]. Başka bir anlatımla, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları, kitap okumayı sevme durumlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Kitap okumayı sevme durumları arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, kitap okumayı çok seviyorum ($\bar{X}=102.18$) cevabı veren öğrencilerin tutumlarının biraz seviyorum ($\bar{X}=85.29$) ve sevmiyorum ($\bar{X}=63.14$) diyen öğrencilerden daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6. İlköğretim II. kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutum puanlarının kitap okumayı sevme durumuna göre ANOVA Sonuçları
(Table 6. Anova results of elementary II. school students` attitude scores towards reading according to loving to read books)

Boyutlar	Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p	Anlamlı Fark	Betimsel Değerler
Tutum toplam	Gruplararası	24084,79	2	12042,40	65,71	,000	Çok-biraz, sevmiyorum	Çok= 102.18
	Gruplariçi	46180,88	252	183,26				Biraz=85.29
	Toplam	70265,67	254					Sevmyrm=63.14
Serbest okuma	Gruplararası	3048,27	2	1524,14	50,69	,000	Çok-biraz, sevmiyorum	Çok= 30.32
	Gruplariçi	7577,43	252	30,07				Biraz=24.06
	Toplam	10625,70	254					Sevmyrm=17.57
Kitap okuma	Gruplararası	3500,16	2	1750,08	57,08	,000	Çok-biraz, sevmiyorum	Çok= 29.09
	Gruplariçi	7726,84	252	30,66				Biraz=22.28
	Toplam	11226,99	254					Sevmyrm=16.00
Genel okuma	Gruplararası	869,45	2	434,73	30,11	,000	Çok-biraz, sevmiyorum	Çok= 27.33
	Gruplariçi	3638,32	252	14,44				Biraz=25.33
	Toplam	4507,77	254					Sevmyrm=18.29
Akademik okuma	Gruplararası	168,96	2	84,48	8,52	,000	Çok-biraz, sevmiyorum	Çok= 14.93
	Gruplariçi	2498,31	252	9,91				Biraz=13.62
	Toplam	2667,27	254					Sevmyrm=11.29

Analiz sonuçları, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına yönelik tutumları arasında kitap okumayı sevme durumları bakımından anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir [$F_{(2-252)}=50.69$; $p<0.05$]. [$F_{(2-252)}=57.08$; $p<0.05$]. [$F_{(2-252)}=30.11$; $p<0.05$]. [$F_{(2-252)}=8.52$; $p<0.05$].

Başka bir anlatımla, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına yönelik tutumları, okumayı sevme durumlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Kitap okumayı sevme durumları arasındaki farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Scheffe testinin sonuçlarına göre, kitap okumayı çok seviyorum ($\bar{X}=30.32$), ($\bar{X}=29.09$), ($\bar{X}=27.33$), ($\bar{X}=14.93$) cevabı veren öğrencilerin tutumlarının biraz seviyorum ($\bar{X}=24.06$) ($\bar{X}=29.09$) ($\bar{X}=25.33$), ($\bar{X}=13.62$) ve sevmiyorum ($\bar{X}=17.57$), ($\bar{X}=16.00$), ($\bar{X}=18.29$), ($\bar{X}=11.29$) diyen öğrencilerden daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Tablo 6'dan da öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının bütün boyutları açısından paralellik gösterdiği ve kitap okumayı çok sevenlerin kitap okumayı az sevenlere ve sevmeyenlere göre daha olumlu tutumlara sahip olduğu anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgulara dayanarak öğrencilerin kitap okuma sevgisi arttıkça okumaya yönelik tutumlarında da olumluya doğru gelişme olduğu belirlenmiştir.

5. SONUÇ ve ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

5.1. Sonuç (Conclusion)

Temel dil becerilerinden olan okuma, Alperen'e (1994, 12-13) göre, düşünce hayatının oluşmasında, gelişmesinde ve aktarılmasında insanoğlunun ulaşmış olduğu en yüksek aşamalardan biridir. Bu aşama, dilin öğretilmesinin ve hayata geçirilmesinin de temelini oluşturmaktadır (Sever, 2004; 15).

Yapılan bütün araştırmalar okumaktan çok hoşlanmayan bir toplum olduğumuzu göstermektedir. Nedendir bilinmez, yıllardır bütün eğitimciler toplumun, anne ve babalar ise çocuklarının okumadığından ve okuma alışkanlığını kazanamadığından şikâyet etmektedir. Bu konuda başta Türkçe öğretmenleri olmak üzere sınıf öğretmenleri ile diğer branş öğretmenlerine okuma alışkanlığının hedef kitlelerine kazandırılması için büyük sorumluluklar düşmektedir (Özbay ve diğerleri, 2008).

İlköğretim öğrencilerinin okumanın ve okuma alışkanlığının önemini kavramış olması, bu alışkanlığın gelişmesini kolaylaştıracak ve okumaya karşı ilgiyi arttıracaktır. İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları üzerine yapılan araştırmadan şu sonuçlara ulaşılmıştır:

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına ilişkin tutumları ile bütün boyutları göz önüne alınarak belirlenen toplam tutumları cinsiyete göre kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık göstermektedir. Bu sonuçlardan hareketle kız öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu ifade edilebilir.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına ilişkin tutumları ile ölçekte ifade edilen dört boyut göz önüne alınarak belirlenen toplam tutumları, Türkçe dersini sevme değişkenine göre de anlamlı bir farklılık göstermektedir.

Araştırmadan elde edilen verilerden hareketle Türkçe dersini seven öğrencilerin okumaya yönelik toplam tutumları Türkçe dersini sevmeyen öğrencilerin tutumlarına oranla daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma boyutlarına ilişkin tutumları ile toplam tutumları, herhangi bir kütüphaneye üye olup olmama durumuna göre de anlamlı bir farklılık göstermektedir. Araştırmadan ilköğretim II. kademe

öğrencilerinden herhangi bir kütüphaneye üye olanların okumaya yönelik tutumları herhangi bir kütüphaneye üye olmayan öğrencilerin tutumlarına oranla daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma, genel okuma ve akademik okuma alt boyutlarına ilişkin tutumları ile toplam tutumları okuma alışkanlığını kazanıp kazanamadıklarına göre de anlamlı bir farklılık göstermektedir. Elde edilen bulgulardan da okuma alışkanlığını kazandığını düşünen öğrencilerin okumaya yönelik tutumları, okuma alışkanlığını kazanmadığını düşünen öğrencilerin tutumlarına oranla daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya yönelik serbest okuma, kitap okuma ve akademik okuma alt boyutları ile toplam tutumlarına ilişkin tutumları Türkçe dersi notu bakımından anlamlı bir farklılık göstermezken öğrencilerin genel okuma alt boyutundaki tutumlarının Türkçe ders notu bakımından anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir.

Başka bir anlatımla, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin genel okuma alt boyutuna ilişkin tutumları, Türkçe dersi başarı notu yükseldikçe daha olumluya doğru ilerleme göstermektedir.

Araştırmadan öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları arasında kitap okumayı sevme durumları bakımından da anlamlı bir fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Başka bir ifadeyle, ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumları, okumayı sevme durumlarına bağlı olarak anlamlı bir şekilde değişmektedir. Bütün alt boyutlarda ve toplamda kitap okumayı çok seviyorum cevabı veren öğrencilerin tutumlarının biraz seviyorum ve sevmiyorum diyen öğrencilerden daha olumlu olduğu belirlenmiştir.

Sonuç olarak öğrencilerin kitap okuma sevgisi arttıkça okumaya yönelik tutumlarında da olumluya doğru gelişme olduğu belirlenmiştir. Karabay ve Kayıran'ın (2010) da ifade ettikleri gibi daha başarılı okuyucuların yetiştirilebilmesi için sınıfta öğrencilerin okumayı sevmelerini sağlayacak uygulamaların neler olduğu araştırılmalıdır. Bunun için de daha sonraki araştırmalarda, öğrencilerin okumayı neden sevdikleri veya sevmedikleri konusuna ağırlık verilebilir.

5.2. Öneriler (Recommendations)

Diğer dil becerilerindeki başarıyı doğrudan etkileyecek şekilde insanların görüş ve düşünce ufuklarını genişleten okumayı ihtiyaç haline getirme, yaşamın bir parçası olarak görme düşüncesinin yerleşmesinde çocukluk, gençlik ve yetişkinlikten oluşan üç dönem ile aile, okul ve çevreden oluşan üç toplumsal kurumun etkili olduğu bir gerçektir. Bu yüzden okuma alışkanlığı ilköğretimin ilk yıllarından itibaren öğrencilere kazandırılması gereken en önemli davranışlardan birisidir.

Öğrencilerin okumayı sürekli ve düzenli olarak sürdürebilmesi için okumaya yönelik olumlu tutumların geliştirilmesine yönelik şu önerilerde bulunulabilir:

- Öğrencilerde okumaya yönelik olumlu tutumların geliştirilebilmesi için okuma etkinlikleri, kitap tanıtım günleri vb. motive edici etkinlikler düzenlenmelidir. Bu etkinlikler okulların bünyesinde kurulacak okuma topluluklarının öncülüğünde yürütülebilir.
- Öğrencilerin okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmelerine yardımcı olması için sık sık kütüphane ziyaretlerinin yapılması bu mekanların öğrencilerce sevilmesine ve benimsenmesine yardımcı olacağı düşünülerek araştırma ve inceleme ödevleri verilmelidir.
- Öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını kazanabilmeleri ve bu alışkanlığı sürdürebilmeleri için il, semt ve okul kütüphaneleri öğrencileri motive edecek şekilde popüler ve güncel yayınlarla zenginleştirilmeli ve öğrenciler için daha cazip hâle getirilmelidir.

- Görsel ve işitsel yayın organlarında okuma alışkanlığına yönelik programlar düzenlenmeli ve bu yayınlara öğrencilerin dinleyici veya konuşmacı olarak katılımları sağlanmalıdır.
- Öğrencilerin okuma problemlerinin ortaya çıkarılmasına yönelik akademik çalışmalar ile okuma teknikleri ve okuma stratejilerine yönelik uygulamalı çalışmalar artırılmalıdır.
- Eğitim fakültelerinin Türkçe öğretmenliği bölümleri dışındaki diğer bölümlerinde eğitim ve öğretim gören öğretmen adaylarının da okumaya yönelik tutumları belirli aralıklarla gözden geçirilmeli ve olumlu tutum kazanmaya yönelik etkinlikler yapılmalıdır.
- Öğrenci ve öğretmenlerin okumaya yönelik tutumları ile öğrenci akademik başarıları arasındaki ilişkileri belirlemeye yönelik akademik çalışmalara ağırlık verilmelidir.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

1. Akyol, H., (2005). Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi. Ankara: PegemA Yayıncılık.
2. Alperen, N., (1994). Okuma-Yazma Öğretimi Metotları ve Çözümleme Metodunun Türkçe Öğretimine Uygulanması. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
3. Applegate, A.J. and Applegate, M.D., (2004). The Peter Effect: Reading Habits of Preservice Teachers, *The Reading Teacher*, 57, (6), ss:554-563.
4. Ayyıldız, M. vd., (2006). Okuma Kültürü Üzerine Bir Araştırma. *MEB Dergisi*, 34 (169).
5. Balcı, A., (2009). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık Ve İlgileri Üzerine Bir Araştırma. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
6. Ballachey, E.L., (1962). *Individual in Society*. New York: McGraw Hill Book Co.
7. Başaran, M. ve Ateş, S., (2009). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okumaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, (1), ss:73-92.
8. Black, A. ve Young, J., (2005). Attitudes to Reading: An Investigation across the Primary Years. *Conference Proceedings, Pleasure, Passion Provocation AATE/ALEA National Conference*. Gold Coast, Young, J. (Ed.)
9. Bozpolat, E., (2010). Öğretmen Adaylarının Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutumlarının Değerlendirilmesi (Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi Örneği), *Journal of World of Turks (ZfWT)Vol.2, No.1*
10. Calkins, L.M., (2001). *The Art of Teaching Reading*, New York: Longman.
11. Creel, S.L., (2007). Early Adolescents' Reading Habits, *Young Adult Library Services*, 5, (4), ss: 46-49.
12. Çakıcı, D., (2005). Ön Örgütleyicilerin Okumaya Yönelik Tutum Ve Okuduğunu Anlama Üzerindeki Etkileri. Yayımlanmamış Doktora tezi, İzmir: D.E.U. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
13. Çakıcı, D., (2007). Ön Örgütleyicilerin Okumaya Yönelik Tutum Üzerindeki Etkileri, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8, (14), ss: 65-82.
14. Demirel, Ö., (1999). İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi, İstanbul: MEB Yayınları.
15. Dökmen, Ü., (1994). Okuma Becerisi, İlgisi ve Alışkanlığı Üzerine Psiko-Sosyal Bir Araştırma, İstanbul: MEB Yayınları.
16. Dreher, M.J., (2002). Teaching Ideas-Motivating Teachers to Read, *The Reading Teacher*, 56, (4), ss: 338-340.
17. Dunlap, M.E., (1933) Recreational Reading of Negro College Students, *The Journal of Negro Education*, 2, (4), ss: 448-459.

18. Esgin, A. ve Karadağ, Ö., (2000). Üniversite Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı, *Popüler Bilim*, 7, (82), ss: 19-23.
19. Evcilioğlu, İ., (1995). Okuma İlgileri Güdüsü ve Alışkanlıklarını Geliştirme, *Çağdaş Eğitim*, 20, (216), ss:42-43.
20. Gallik, J.D., (1999). Do They Read For Pleasure? Recreational Reading Habits of College Students. *Journal of Adolescent & Adult Literacy*, 42, ss: 480-488.
21. Göğüş, B., (1978). Orta Dereceli Okullarda Türkçe ve Yazın Eğitimi, Ankara: Kadioğlu Matbaası.
22. Gömleksiz, M.N., (2004). Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlik Ve Güvenirliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2, (14), ss: 185-195.
23. Gömleksiz, M.N., (2004b). Geleceğin Öğretmenlerinin Kitap Okumaya İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi (Fırat Üniversitesi Eğit. Fak. Örneği), *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1, (1), ss: 1-21.
24. Grambell, L.B., (1996). Creating Classroom Cultures That Foster Reading Motivation. *The Reading Teacher*, 50, (1), ss: 14-25.
25. Hopper, R., (2005). What are Teenager Reading? Adolescent Fiction Reading Habits and Reading Choices. *Literacy*, 39(3), ss: 113-120.
26. İnceoğlu, M., (2004). Tutum, Algı, İletişim. Ankara: Elips Kitap Kesit Tanıtım. Ltd. Şti.
27. Jamie, M., Allan, W.A., Dacey, M., (2003). "Children's Motivation for Reading" (Editor: J.L.Metsala), *The Reading Teacher*, Vol 50, No 1, pp. 360-362. (Veri Tabanı / Database Academic Search Complete AN. 974162792).
28. Karabay, A. ve Kayıran, B.K., (2010). İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Becerileri ve Okumaya İlişkin Tutumları Arasındaki İlişki, *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt:03, No:38 ss: 110-117.
29. Karasar, N., (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
30. Kovacıoğlu, N.Ş., (2006), İlköğretim İkinci Sınıflarında Aile Çevresi Ve Çocuğun Okumaya Karşı Tutumu İle Okuduğunu Anlama Becerisi Arasındaki İlişkiler, *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
31. Kush, J.C. ve Watkins, M.W., (1996). Long Term Stability of Children's Attitudes toward Reading. *The Journal of Educational Research*. 89 (5), ss. 315-319.
32. Lazarus, B.D. ve Callahan, T., (2000). Attitudes Toward Reading Expressed By Elementary School Students Diagnosed With Learning Disabilities. *Reading Psychology*. 21, ss: 271-282.
33. Mccoy, D. and Others, (1991). Surveys of Independent Reading: Pinpointing the Problems, Seeking the Solutions. Paper presented at the Annual Meeting of the College Reading Association (Crystal City, VA, October 31-November 3, 1991).
34. MEB, (2005). İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (6,7 ve 8. Sınıflar Taslak Basım), Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
35. Özbay, M. ve Uyar, Y., (2009). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencileri İçin Okumaya Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, *e-Journal of New World Sciences Academy Education Sciences*, 4, (2), ss: 632-651.
36. Özbay, M., (2006). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II. Ankara: Öncü Basımevi.
37. Özbay, M., (2007). Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II, Ankara: Öncü Kitap.

38. Özbay, M., Bağcı, H., ve Uyar, Y., (2008). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi, İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, (15), ss: 117-136.
39. Sainsbury, M., (2004). Children's Attitudes to Reading. Education Journal, 79, (15).
40. Sallabaş, M. E., (2008). İlköğretim 8. Sınıf öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumları ve Okuduğunu Anlama Becerileri Arasındaki ilişki. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9, (16), ss: 141-155.
41. Saracaloğlu, A.S., Bozkurt, N. ve Serin, O., (2003). Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Okuma Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler. Eğitim Araştırmaları, Yıl: 4, Sayı: 12. ss: 148-157.
42. Sever, S., (2004). Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme. Ankara: Anı Yayıncılık.
43. Silah, M., (2000). Sosyal Psikoloji (Davranış Bilimi). Ankara: Gazi Kitabevi.
44. Smith, M.B., (1968). Attitude Change, International Encyclopedia Of The Social Sciences. Crowell and Mac Millan.
45. Temizkan, M. ve Sallabaş, E., (2009). Öğretmen Adaylarının Okuma ve Yazmaya Yönelik Tutumlarının Karşılaştırılması. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 8, (27), ss:155-176.
46. Tosunoğlu, M., (2002). Türkçe Öğretiminde Okuma Alışkanlığı ve Çocukların Okuma Eğilimleri, Türk Dili, (609), ss: 547-563.
47. Ünal, E., (2006). İlköğretim Öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile okuduğunu anlama ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir: O.U. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
48. Yalçın, A., (2002). Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Akçay Yayınları.
49. Yalınkılıç, K., (2007). Türkçe Öğretmen Adaylarının Okumaya İlişkin Tutum ve Görüşleri. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1, (1), ss: 225-241.
50. Yaman, H. ve Süğümlü, Ü., (2010). İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Ders Dışı Kitap Okuma Alışkanlıkları. Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt:18, No:1, ss:291-306.
51. Yılmaz, B., (1998). Okuma Alışkanlığı Sorunu Bir Enstitü Örneği ve Türkiye İçin Öneriler, Türk Kütüphaneciliği, 12, (3), ss:244-251.